

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 11

Σημειώνω από πόσους φθόγγους και από πόσα γράμματα αποτελείται η καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις, όπως στο παράδειγμα.

Λέξη	Φθόγγοι	Γράμματα
παίζουμε	6	8
παιχνίδι		
αέρας		
ήσυχος		
φωνή		
εικόνα		
παροιμία		
όμως		
ουρά		
γκρίζος		
φεγγάρι		
μπαλόνι		
μπαστούνι		
ντρέπομαι		
ξύστρα		
ψαλίδι		
Σάββατο		
αλλού		
γράμμα		
υιός		

Οι συνδυασμοί **au** και **eu**

Στη Ναύπακτο.

Πού θα πάμε με το **au**τοκίνητο του μπαμπά;

Ο συνδυασμός **au** προφέρεται [αφ] όταν είναι στο τέλος μιας λέξης ή όταν το γράμμα που τον ακολουθεί είναι άηχο σύμφωνο.

Π.χ. **tau**, **au**τοκινητάκια

Και τι θα φάμε **au**ριο;

auγά και πατάτες.

Το **au** προφέρεται [αβ] πριν από φωνήεν ή ηχηρό σύμφωνο.

Π.χ. **au**ριο, **au**γά

Με τον ίδιο τρόπο, το **eu** προφέρεται [εφ] ή [εβ] στις αντίστοιχες θέσεις.

Π.χ. **eu**χαριστώ, **eu**εξία, **eu**λογία

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 12

Γράφω στο τετράδιό μου τις λέξεις σε δύο στήλες, ανάλογα με το πώς προφέρονται ([αφ] ή [αβ]).

αιλή, αυτοί, ναύαγιο, αυγή, Ναύπλιο, Ναυσικά

Γράφω στο τετράδιό μου τις λέξεις σε δύο στήλες, ανάλογα με το πώς προφέρονται ([εφ] ή [εβ]).

ευχή, ευτυχώς, ευκαιρία, ευαγγέλιο, διεύθυνση, ανεύθυνος

Όμοια σύμφωνα

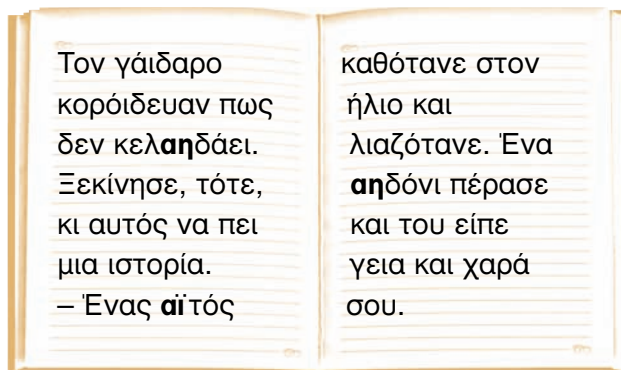

Μερικές φορές, έχουμε και **όμοια σύμφωνα**.

Σάββατο	αλλού	γράμμα	φεγγάρι
ββ = [β]	λλ = [λ]	μμ = [μ]	γγ = [γκ]

Ένα ζεύγος όμοιων συμφώνων (ββ, κκ, λλ, μμ, νν, ππ, ρρ, σσ, ττ) προφέρεται ως ένα σύμφωνο, εκτός από το ζεύγος **γγ**, που, όπως είδαμε, προφέρεται [γκ].

Διφθόγγοι

Όταν δύο διαφορετικά φωνήεντα προφέρονται σε μία συλλαβή, αποτελούν μια **διφθόγγο**. Συνήθως, το ένα από τα δύο φωνήεντα μιας διφθόγγου είναι το [ι] και σπανιότερα το [ου].

Π.χ. **αη**δόνι, κε**λη**δάει, **αι**τός, φ**ράου**λα κ.ά.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

Πώς προφέρω και γράφω λέξεις και φράσεις;

4.1 Λέξεις, συλλαβές, συλλαβισμός

Λέξεις και συλλαβές

Όταν γράφουμε, συνδυάζουμε τα διάφορα γράμματα μεταξύ τους, ώστε να σχηματίσουμε συλλαβές, και στη συνέχεια με αυτές συνθέτουμε **λέξεις**.

Τις λέξεις τις γράφουμε χωριστά τη μια από την άλλη.

Θα φάμε καμιά φορά ή δε θα φάμε καθόλου σήμερα;

Τι να θυμάμαι όταν γράφω

Γράφω με μια λέξη:

- τις λέξεις *υπόψη, προπάντων, εξάλλου, εξαιτίας, επιτέλους, οπωσδήποτε, ωστόσο, επικεφαλής, καλησπέρα.*
- τα αριθμητικά από το *δεκατρία* ως το *δεκαεννέα*.
- μερικές αντωνυμίες (*καθετί, οποιοσδήποτε, καθεμιά*).
- την πρόθεση **σε** με τη γενική και την αιτιατική του άρθρου (*σε+του = στου, σε+την = στην*).

Οι λέξεις αποτελούνται από **συλλαβές**. Καθεμιά από τις τρεις τελευταίες συλλαβές της λέξης έχει το δικό της όνομα.

	Προπαραλήγουσα	Παραλήγουσα	Λήγουσα
τα	χυ	δρό	μος

Ανάλογα με τον αριθμό συλλαβών, οι λέξεις μπορεί να είναι:

μονοσύλλαβες	και, να, γη, το, φως	(μια συλλαβή)
δισύλλαβες	έ-λα, κά-τω, πά-με	(δυο συλλαβές)
τρिसύλλαβες	έ-κα-να, δέ-μα-τα	(τρεις συλλαβές)
πολυσύλλαβες	πο-δο-σφαι-ρι-στής	(περισσότερες από τρεις συλλαβές)

Συλλαβισμός

Σήμερα κουράστηκα πολύ. Η τάξη μας καθάρισε τέσσερα χιλιόμετρα παραλία. Πήραμε μαζί μας πλαστικά γάντια και σακούλες. Δεν μπορείς να φανταστείς πόσα σκουπίδια αφήνουν πίσω τους οι άνθρωποι! Και τι δε μαζέψαμε: πλαστικές σακούλες, χαρτιά, κάθε λογής κουτιά και μπουκάλια, καρπουζόφλουδες, σπασμένες καρέκλες. Μέχρι και μερικές πεταμένες σφυρίχτρες βρήκαμε!

Πώς μπορώ να κόψω μια λέξη στο τέλος μιας γραμμής όταν δε χωράει να τη γράψω ολόκληρη;

Ακολουθώντας τους κανόνες συλλαβισμού.

ΚΑΝΟΝΑΣ 1

Ένα σύμφωνο ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζεται με το δεύτερο φωνήεν.
Π.χ. έ-χω

ΚΑΝΟΝΑΣ 2

Τα δίψηφα φωνήεντα, οι δίφθογγοι και οι συνδυασμοί *αυ* και *ευ* δε χωρίζονται.
Π.χ. ου-ρα-νός, γάι-δα-ρος, ναύ-της

ΚΑΝΟΝΑΣ 3

Δύο σύμφωνα ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζονται με το δεύτερο φωνήεν μόνο όταν αρχίζει από αυτά ελληνική λέξη.

Π.χ. α-τμός (τμ → τμήμα)

Διαφορετικά χωρίζονται: το πρώτο πάει με το φωνήεν που προηγείται και το δεύτερο με το φωνήεν που ακολουθεί.

Π.χ. έρ-χομαι

ΚΑΝΟΝΑΣ 4

Τρία ή περισσότερα σύμφωνα ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζονται με το ακόλουθο φωνήεν μόνο όταν αρχίζει ελληνική λέξη με τουλάχιστον τα δύο πρώτα από αυτά.

Π.χ. α-στράφτω (στ → στέγη), σφυρί-χτρα (χτ → χτίζω)

Διαφορετικά χωρίζονται: το πρώτο πάει με το φωνήεν που προηγείται και τα υπόλοιπα με το φωνήεν που ακολουθεί.

Π.χ. άν-θρωπος

ΚΑΝΟΝΑΣ 5

Τα όμοια σύμφωνα χωρίζονται, δηλαδή το πρώτο πάει με το φωνήεν που προηγείται και το δεύτερο με το φωνήεν που ακολουθεί.

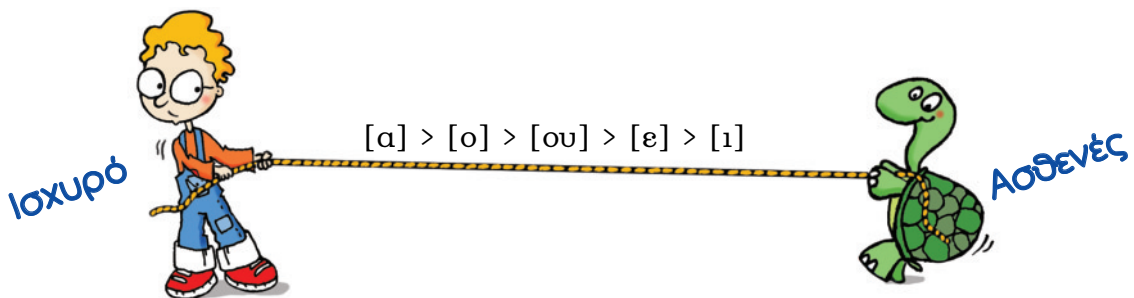
Π.χ. φεγ-γάρι, σύν-νεφο

4.2 Απαλοιφή φωνήεντος

Μερικές φορές, ορισμένα φωνήεντα είναι δυνατόν να χαθούν όταν βρίσκονται δίπλα σε άλλα φωνήεντα ή ανάμεσα σε σύμφωνα. Το φαινόμενο αυτό το λέμε **απαλοιφή φωνήεντος**.

Μερικές φορές, όταν δύο φωνήεντα συναντιούνται μέσα σε μια λέξη, το ένα από τα δύο απαλείφεται. Αυτό που χάνεται είναι το λιγότερο ισχυρό.

Νικόλαος → Νικόλας
παραέφαγα → παράφαγα

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Πώς προφέρω και γράφω λέξεις και φράσεις;

Η Αγγελίνα να έρθει
το απόγευμα.

Η Αγγελίνα να 'ρθει
τ' απόγευμα.

Όταν μια λέξη τελειώνει σε φωνήεν και η επόμενη αρχίζει από φωνήεν, τότε χάνεται είτε το τελικό φωνήεν της πρώτης λέξης είτε το αρχικό φωνήεν της δεύτερης λέξης, ανάλογα με το ποιο από τα δύο είναι πιο ασθενές. Π.χ.:

το άλογο → τ' άλογο (χάνεται το τελικό φωνήεν της πρώτης λέξης)
μου έριξε → μου 'ριξε (χάνεται το αρχικό φωνήεν της δεύτερης λέξης)

Στη θέση του φωνήεντος που χάθηκε σημειώνουμε την **απόστροφο (')** (βλ. ενότητα 4.3).

Η απαλοιφή, όμως, δεν είναι υποχρεωτική. Μερικές φορές, μάλιστα, δε συμβαίνει καθόλου!
Π.χ. δεκαεφτά

Σε μερικές περιπτώσεις χάνεται ένα φωνήεν ανάμεσα σε δύο σύμφωνα. Αυτό μπορεί να γίνει είτε μέσα στην ίδια λέξη είτε στο τέλος μιας λέξης, όταν ακολουθεί λέξη που αρχίζει από σύμφωνο.

σιτάρι → στάρι

Απαλοιφή φωνήεντος ανάμεσα σε δύο σύμφωνα μέσα στην ίδια λέξη

φέρε το → φέρ' το

Απαλοιφή φωνήεντος ανάμεσα σε δύο σύμφωνα στο τέλος μιας λέξης

Στην περίπτωση αυτή, στη θέση του φωνήεντος που χάθηκε σημειώνουμε την απόστροφο (').

Το επίρρημα *μέσα* γράφεται χωρίς απόστροφο με τελικό **ς** όταν ακολουθείται από λέξη που αρχίζει από σύμφωνο.
Π.χ. Με**ς** στη θάλασσα

Όταν ακολουθείται από λέξη που αρχίζει από φωνήεν, τότε το *μέσ'* γράφεται κανονικά με απόστροφο.
Π.χ. Μέ**σ'** από τη θάλασσα

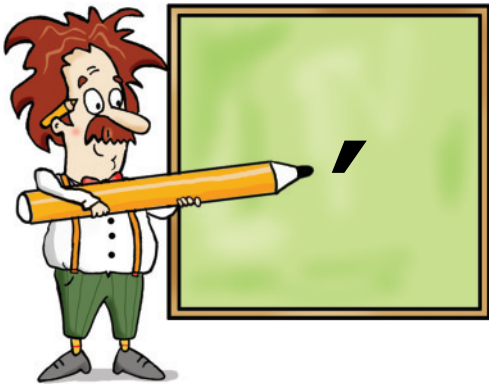
Τι να θυμάμαι όταν γράφω

Σημειώνω την απόστροφο μόνο όταν το φωνήεν που παθαίνει απολοιφή βρίσκεται στην αρχή ή στο τέλος μιας λέξης.

43

Τόνος και άλλα ορθογραφικά σημεία

Ο **τόνος** (´) μπαίνει πάνω από το φωνήεν της λέξης που προφέρεται πιο δυνατά (**λύ**κος, πο**δό**σφαιρο). Αν είναι κεφαλαίο, ο τόνος μπαίνει μπροστά από το φωνήεν (**Α**γγελος).

Παίρνουν τόνο:

- οι δισύλλαβες λέξεις
- οι τρισύλλαβες λέξεις
- οι πολυσύλλαβες λέξεις
- οι μονοσύλλαβες λέξεις **ή, πού; πώς;**

Ή εγώ **ή** εσύ.

Πού είναι; Δε μου είπε **πού** είναι.

Πώς τα πέρασες; Δε μας είπε **πώς** τα πέρασε.

Προσέξτε όμως! Τονίζονται μόνο τα ερωτηματικά επιρρήματα **πώς** και **πού**. **Δεν** τονίζονται οι ειδικοί σύνδεσμοι **πως** και **που**, ο αποτελεσματικός σύνδεσμος **που** και το αναφορικό **που**.

Με λίγα λόγια, τα **πού** και **πώς** τονίζονται μόνο όταν με αυτά ρωτάμε!

Ανάλογα με τη συλλαβή που τονίζεται, μια λέξη μπορεί να είναι:

οξύτονη

ο **ερευνητής**, η **γιαγιά**, το **χωριό**
τονίζονται στη **λήγουσα**

παροξύτονη

ο **φίλος**, η **αρκούδα**, το **δάσος**
τονίζονται στην **παραλήγουσα**

προπαροξύτονη

ο **άνθρωπος**, η **θάλασσα**, το **όνομα**
τονίζονται στην **προπαραλήγουσα**

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Πώς προφέρω και γράφω λέξεις και φράσεις;

Ο τόνος μπαίνει στη λήγουσα, στην παραλήγουσα, στην προπαραλήγουσα, ποτέ όμως δεν μπαίνει πριν την προπαραλήγουσα.
Π.χ. κυνηγός, αγελάδα, πέρδικα

Στις λέξεις που κλίνονται ο τόνος δε μένει πάντα στην ίδια συλλαβή.
Π.χ. ο άνθρωπος – του ανθρώπου, δένω – έδενα, φαίνομαι – φαινόμαστε

Οι μονοσύλλαβες λέξεις γενικά δεν παίρνουν τόνο (εκτός από τις εξαιρέσεις παραπάνω).
Π.χ. και, να, μου, φως, γη, γεια

Μερικές φορές, ο τόνος με βοηθάει να ξεχωρίζω λέξεις που μοιάζουν μεταξύ τους, αλλά έχουν διαφορετική σημασία. Βλ. και ενότητα 18.3 (τονικά παρώνυμα).

νόμος – νομός πότε – ποτέ
πόδια – ποδιά άλλα – αλλά
όρος – ορός

Οι αδύνατοι τύποι των προσωπικών αντωνυμιών (βλ. ενότητα 8.1) τονίζονται όταν υπάρχει κίνδυνος να θεωρηθούν κτητικές αντωνυμίες. Οι αντίστοιχες κτητικές αντωνυμίες, όμως, είναι άτονες.

Η δασκάλα **μού** είπε (= η δασκάλα είπε σ' εμένα) **προσωπική αντωνυμία – τονίζεται** αλλά

Η δασκάλα **μου** είπε (= η δική μου δασκάλα είπε) **κτητική αντωνυμία – δεν τονίζεται**

Ωστόσο, όταν οι αδύνατοι τύποι των προσωπικών αντωνυμιών δεν υπάρχει περίπτωση να μπερδευτούν με τις ομόηχες κτητικές, τότε δεν παίρνουν τόνο.

Π.χ. Τι μας λες;

Επίσης, παίρνουν κανονικά τόνο οι λέξεις που εμφανίζονται ως μονοσύλλαβες ύστερα από απαλοιφή κάποιου φωνήεντός τους.

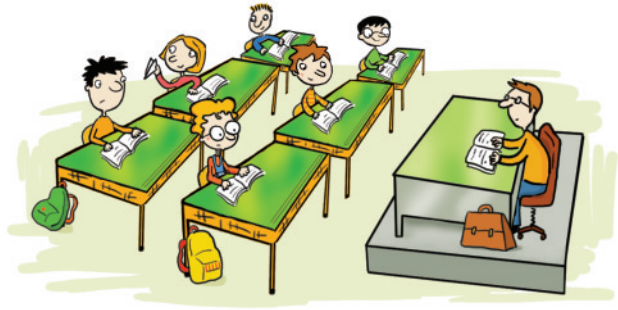
Π.χ. είν' ανάγκη, δείξ' το

Ένας ρηματικός τύπος που έμεινε όμως άτονος μετά από απαλοιφή φωνήεντος δεν ανεβάζει τον τόνο στην προηγούμενη λέξη.

Π.χ. μου έριξε → μου 'ριξε

Έγκλιση του τόνου

Ο δάσκαλός μας, ο κύριος Μηνάς καθόταν απέναντί μας πολύ σκεπτικός εκείνο το πρωί.

Πολλές φορές, όταν συνδυάζω μια λέξη με μία ή περισσότερες ασθενείς αντωνυμίες (εγκλιτικά) (βλ. ενότητες 8.1 και 8.2), χρησιμοποιώ έναν επιπλέον τόνο, ο οποίος πέφτει είτε στη λήγουσα της πρώτης λέξης είτε στην πρώτη από τις δύο αντωνυμίες. Αυτό λέγεται **έγκλιση του τόνου**.

Αυτό συμβαίνει όταν έχουμε:

α) ρήματα που ακολουθούνται από αδύνατους τύπους αντωνυμιών

π.χ.

κάλεσε

 +

την

 →

κάλεσέ την

,

πάρε

 +

του

 +

το

 →

πάρε τού το

β) ουσιαστικά ή επίθετα που ακολουθούνται από κτητικές αντωνυμίες

π.χ.

ο δάσκαλος

 +

μας

 →

ο δάσκαλός μας

,

η όμορφη

 +

σας τάξη

 →

η όμορφή σας τάξη

γ) επιρρήματα ή άκλιτες μετοχές που ακολουθούνται από ασθενείς αντωνυμίες.

π.χ.

απέναντι

 +

μας

 →

απέναντί μας

,

ψάχνοντας

 +

τα

 →

ψάχνοντάς τα

Διαλυτικά - απόστροφος - υποδιαστολή

Μια πεινασμένη αλεπού συνάντησε έναν κακομοίρη γαϊδαράκο σ' ένα χωράφι. Σκέφτηκε λοιπόν να τον κοροϊδέψει, και του είπε πως σε ένα παιινό περιβόλι υπάρχει ένας τεράστιος λαχανόκηπος με μαρούλια και μπιζέλια.

– Θ' ακούσω την αλεπού, σκέφτηκε ο γαϊδαρος. Εδώ στο πλάι είναι. Ας πεταχτώ να ρίξω μια ματιά.

Εκτός από τον τόνο, όταν γράφουμε, χρησιμοποιούμε ακόμα δύο ορθογραφικά σημάδια: τα διαλυτικά και την απόστροφο.

Τα διαλυτικά (·)

γαΐδαράκος, κοροΐδεύω

Δείχνουν ότι δυο φωνήεντα που βρίσκονται το ένα δίπλα στο άλλο δε σχηματίζουν δίψηφο φωνήεν, αλλά προφέρονται χωριστά.

γαΐδαρος, πλάι

Δε χρησιμοποιούνται όταν το πρώτο από τα δυο φωνήεντα τονίζεται.

Όταν μπαίνουν σ' ένα φωνήεν που παίρνει τόνο, τότε μπαίνουν δεξιά και αριστερά του τόνου: Μαΐου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 13

Γράφω στο τετράδιό μου τις λέξεις χρησιμοποιώντας διαλυτικά όπου χρειάζεται.

θείος, εργατουπαλληλικός, χαιδεύω, καίκι, θεικός, καταπραυντικός, διυλιστήριο, ύπνος, κοροϊδεύω, υιοθετώ, μυικός, μοιρολόι, νεράιδα

Η απόστροφος (')

Η απόστροφος σημειώνεται για να δείξουμε ότι ένα φωνήεν έχει απαλειφθεί.

Π.χ. τ' άλογο, μου 'ριξε, φέρ' το

Η υποδιαστολή (,)

Η υποδιαστολή χρησιμοποιείται

α) για να ξεχωρίσουμε τα ακέραια από τα δεκαδικά ψηφία ενός αριθμού.

Π.χ. 23,54

β) για να διαφοροποιήσουμε το αναφορικό **ό,τι** (χωρίς διάστημα μετά το κόμμα, βλ. ενότητα 8.6) από το ειδικό **ότι** (βλ. ενότητα 14.1).

Π.χ. Μας έφεραν ό,τι ζητήσαμε.

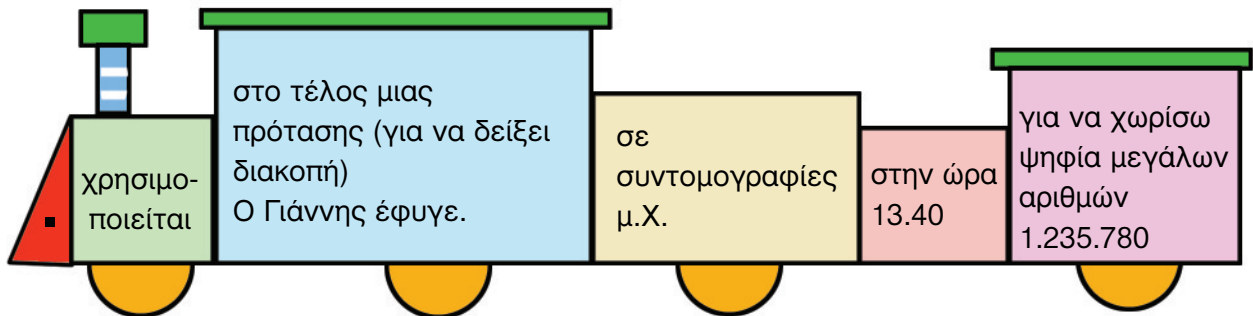
4.4

Σημεία στίξης

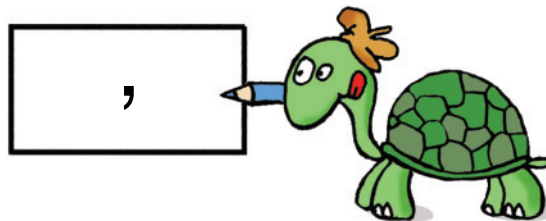

- Τα σημεία στίξης είναι η τελεία .
η άνω τελεία ^
το κόμμα ,
το θαυμαστικό !
οι παρενθέσεις ()
η διπλή παύλα --
- η διπλή τελεία / άνω και κάτω τελεία :
τα εισαγωγικά « »
το ερωτηματικό ;
το ενωτικό -
η παύλα —
τα αποσιωπητικά ...

Η τελεία

Το **κόμμα** χωρίζει...

α) **λέξεις ασύνδετες**

Π.χ. Μου πρόσφεραν καφέ, γλυκό και αναψυκτικό στο αεροπλάνο.

β) **φράσεις μέσα στην ίδια πρόταση**

Π.χ. Μου αρέσουν τα παλιά αυτοκίνητα, τα μικρά σπίτια, οι διακοπές στη θάλασσα.

γ) **ασύνδετες προτάσεις**

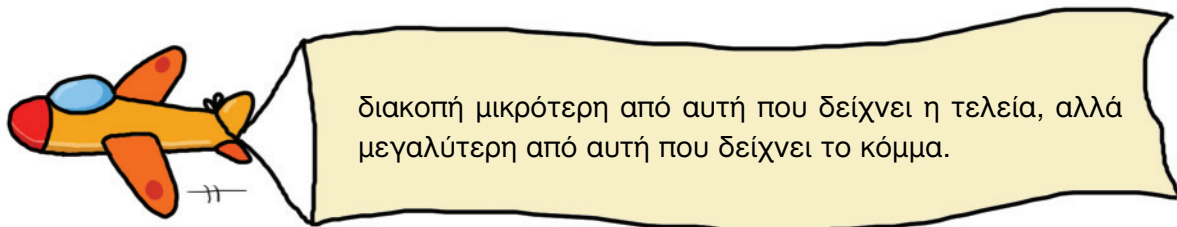
Π.χ. Ανεβήκαμε το βουνό, φτάσαμε στο καταφύγιο, μείναμε εκεί μία μέρα και μετά ξεκινήσαμε για την κορυφή.

δ) **δευτερεύουσες / εξαρτημένες προτάσεις από τις κύριες**

Π.χ. Αν θέλεις να πας στο χωριό, πρέπει να πάρεις το αυτοκίνητο.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: Πώς προφέρω και γράφω λέξεις και φράσεις;

Η **άνω τελεία** δείχνει

Π.χ. Αυτό δεν είναι καρπούζι· είναι πεπόνι.

Η **διπλή τελεία** (άνω και κάτω τελεία) χρησιμοποιείται

Το **ερωτηματικό** χρησιμοποιείται στο τέλος μιας πρότασης η οποία είναι ευθεία ερώτηση (βλ. ενότητα 16.4 Β).
Π.χ. Πότε θα φύγεις;

Το **θαυμαστικό** χρησιμοποιείται στο τέλος μιας πρότασης η οποία εκφράζει θαυμασμό, διαταγή ή απαγόρευση. Επίσης, χρησιμοποιείται με μια ονομαστική φράση σε κλητική.

Π.χ. Τι ωραία που περάσαμε στη Χίο!

Έλα δω!

Μην μπεις μέσα!

Δανάη!

Οι **παρενθέσεις** χρησιμοποιούνται για να απομονώσουν μια λέξη, φράση ή πρόταση που παρεμβάλλεται σε μια άλλη φράση ή πρόταση, και μας δίνει περισσότερες πληροφορίες. Π.χ. Ο Νίκος (για που μιλάμε γι' αυτόν) έρχεται κάθε μέρα στο σχολείο τρέχοντας.

Το **ενωτικό** χρησιμοποιείται:

α) στο τέλος μιας γραμμής, όταν δε χωράει ολόκληρη η λέξη και πρέπει να την κόψουμε (βλ. ενότητα 3.3 – συλλαβισμός)

Π.χ. αερό-
στατο

β) για να ενώσει δύο λέξεις

Π.χ. μια επίσκεψη-αστραπή

Η **παύλα** χρησιμοποιείται σε έναν διάλογο για να δείξουμε ότι αλλάζει το πρόσωπο που μιλάει.

- Πότε θα πας διακοπές;
- Τον Αύγουστο. Εσύ;
- Εγώ, μάλλον, του χρόνου πια!

Η **διπλή παύλα** χρησιμοποιείται για να χωρίσει φράσεις.

Π.χ. Ο Γιάννης θα έρθει –ελπίζω– σήμερα.

Σε **εισαγωγικά** κλείνουμε τα λόγια κάποιου, όταν θέλουμε να μεταφέρουμε κάτι όπως ακριβώς το είπε.

Π.χ. «Ευτυχώς», μας είπε, «ήρθατε νωρίς».

Εισαγωγικά χρησιμοποιούμε, επίσης, σε τίτλους και για να παραθέσουμε μια έκφραση λέξη προς λέξη.

Π.χ. Το βιβλίο «Ο μικρός πρίγκηπας» μου άρεσε πολύ.

...το λεγόμενο «μήλο της Έριδος»

Τα **αποσιωπητικά** χρησιμοποιούνται:

α) για να δείξουμε ότι μια πρόταση ή σκέψη έμεινε ατελείωτη.

Π.χ. Θα 'ταν ωραία να...

Αχ! Να μπορούσες να έρθεις...

β) για να οδηγήσουν σε μια λέξη ή φράση που προορίζεται να έρθει ως έκπληξη για τον αναγνώστη.

Π.χ. Ξαφνικά, ενώ καθόμουν στη θέση μου, μπήκε στο θέατρο... ο πρωθυπουργός!

4.5 Τελικό -v

Υπάρχουν ορισμένες λέξεις στις οποίες το τελικό **-v** άλλοτε παραμένει και άλλοτε χάνεται. Αυτές είναι:

- το άρθρο **την**
- η προσωπική αντωνυμία του τρίτου προσώπου **αυτήν, την**
- τα μόρια **δεν** και **μην**

Οι λέξεις αυτές διατηρούν το τελικό **-v** όταν η λέξη που ακολουθεί αρχίζει από φωνήεν ή από τα σύμφωνα **κ, π, τ**, τα δίψηφα σύμφωνα **μπ, ντ, γκ** και τα διπλά **ξ, ψ**.
Π.χ. την είδα, την κοπέλα, την ντουλάπα, δεν ξέρω

Άρα, οι λέξεις αυτές χάνουν το τελικό **-v** όταν η επόμενη λέξη αρχίζει από ένα από τα υπόλοιπα σύμφωνα: **β, δ, γ, φ, θ, χ, μ, ν, λ, ρ, σ, ζ**.
Π.χ. τη δασκάλα, τη θυμήθηκα, δε θέλω

Στον γραπτό λόγο, το τελικό **-v** διατηρείται πάντα στον ενικό του αρσενικού οριστικού και αόριστου άρθρου (**τον, έναν**) για να αποφεύγεται η σύγχυση με το ουδέτερο οριστικό και αόριστο άρθρο (**το, ένα**).

Π.χ. τον νέο (άντρα) **αλλά** το νέο (είδηση)
έναν νέο (άντρα) **αλλά** ένα νέο (είδηση)

Το τελικό **-v** γράφεται πάντα στο άρθρο **των**, στην προσωπική αντωνυμία **αυτόν, τον** καθώς και στο **σαν**.

Π.χ. των θαλασσών, αυτόν θέλει, τον φώναξε, σαν λύκος